

УДК 159.9 : 378

ХАРЧЕНКО Анжела Станіславівна

*кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка*

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ПСИХОЛОГІЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ»: ЗМІСТ І МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Стаття присвячена питанням змісту і методичного забезпечення навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» для магістрантів спеціальності 8.03010201 – Психологія. Визначені мета викладання і основні завдання вивчення цієї дисципліни. Вказано на те, що вивчення наукових джерел і виконання завдань дозволяє магістрантам докладніше ознайомитися з основними тенденціями у вивченні проблеми гуманістичної спрямованості викладача вищої школи, сприяє формуванню власного бачення щодо її виявлення й оптимізації, а також спонукає до творчого пошуку й особистісно-професійного самовдосконалення як викладача.

Ключові слова: *гуманістична спрямованість викладача, магістр, зміст навчальної дисципліни, методичне забезпечення, метод навчання.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується підвищенням уваги представників різних наук, суспільних і політичних діячів до ідей гуманізму. Цей інтерес зумовлений «... збільшенням негативних тенденцій в соціальній сфері, серед яких падіння моральності, зниження рівня культури, обмеження прав людини, зростання агресії, байдужості, соціальної несправедливості і т. д.» [8, с. 190]. Усі ці процеси є свідченням кризи гуманізму. Відтак актуалізується усвідомлення необхідності поваги і доброго ставлення до людської особистості, потреба підвищення психологічної культури суспільства, а також оновлення змісту професійної освіти, зокрема в галузі психології.

У зв'язку з окресленою проблемою з 2015-16-го навчального року в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка до підготовки магістрів спеціальності 8.03010201 – Психологія було включено навчальну дисципліну «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи». Вона сприяє підвищенню рівня професійної підготовки, оволодінню знаннями сутнісних ознак, складових, психологічних механізмів, етапів розвитку

гуманістичної спрямованості викладача, уміннями здійснювати психологічну діагностику складових гуманістичної спрямованості викладача, а також аналізувати умови формування та застосовувати різні методи і прийоми з метою її оптимізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень науковців і практики дозволяє констатувати, що в Україні магістратура знаходиться у процесі становлення у зв'язку з уведенням дворічного терміну навчання.

Питання підготовки викладацьких кадрів для вищої школи розглянуто у працях Р.А. Атаханова, І.І. Довгопола, О.В. Єременко, Л.Г. Кайдалової, В.С. Люльки, Ю.В. Сорокопуд, І.М. Цимбалюка, Н.Б. Щокіної та інших науковців.

Розроблені магістерські програми, які дозволяють вирішити задачу професійної підготовки висококваліфікованих фахівців, що мають фундаментальні знання в різних галузях сучасної психології і здатні до самостійної викладацької та науково-дослідницької діяльності («Соціальна психологія» (М.Ю. Кондратьєв), «Психологія розвитку та вікове консультування» (О.Л. Солдатова), «Педагогічна психологія» (О.Б. Пучкова), «Психологія освіти» (Т.Б. Булигіна та інші), «Практична психологія освіти» (Г.В. Чорна), «Психологія менеджменту» (В.І. Пищик), «Клінічна психологія розвитку» (Н.Л. Белопольська), «Психологія здоров'я» (В.М. Касаткін) та інші). «... Результатом і головною метою фахової підготовки магістрів є формування смислової парадигми особистості майбутнього педагога, яку можна розглядати як інтегральне утворення особистості, що забезпечує її здатність до професійного самовизначення, професійної самоактуалізації та професійної самореалізації упродовж життя, здатність до неперервної педагогічної освіти» [3, с. 53].

Дидактичним основам та визначенню змісту навчальних дисциплін для магістрантів різних спеціальностей присвячено праці К.М. Гнезділової, Л.В. Зімакової, О.А. Ігнатюк, С.А. Мартиненко, Н.І. Мачинської, С.Б. Моркотуна та інших науковців. Методичні розробки з навчальних дисциплін магістрантів спеціальності «Психологія» пропонують Г.В. Акопов, В.С. Герасимова, Л.В. Козак, В.В. Колосова, В.О. Мазилів, Т.В. Семенова, Ю.М. Сlepко та інші.

Мета статті полягає в спробі визначення змісту та методичного забезпечення навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» процесі підготовки магістрів психології.

Виклад основного матеріалу. Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» складена відповідно до навчального плану підготовки магістра спеціальності 8.03010201 – Психологія і розрахована на 120 годин [6]. Дисципліна вивчається протягом одного семестру. З них лекційних занять – 20 годин, практичних – 20 годин. На самостійну роботу студентів відводиться 80 годин.

Програма навчальної дисципліни складається з двох розділів (змістових модулів): 1. Гуманістична спрямованість викладача вищої школи як психолого-педагогічна проблема (теми: «Сутність та історія гуманізму як основоположного принципу буття людини», «Психологічні підходи до проблеми гуманістичної спрямованості викладача», «Професійне здоров'я гуманістично спрямованої особистості викладача», «Психологічне благополуччя як чинник гуманістичної спрямованості викладача»). 2. Складові гуманістичної спрямованості викладача вищої школи (теми: «Ціннісні орієнтації в структурі гуманістичної спрямованості викладача», «Толерантність викладача», «Емпатія викладача», «Творча складова гуманістичної спрямованості викладача») [Там само].

За результатами роботи після вивчення дисципліни магістрантам виставляється залік.

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» є формування готовності майбутніх викладачів психологічних дисциплін до виявлення гуманістичної спрямованості у системі вищої школи та неперервного професійного зростання.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є розширення й поглиблення знань проблеми гуманістичної спрямованості особистості, зокрема викладача вищої школи; вироблення необхідних умінь професійного самовиховання під час навчання у вищому педагогічному навчальному закладі; стимулювання до особистісного та професійного самовдосконалення; створення студентами індивідуальної стратегії розвитку гуманістичної спрямованості протягом навчання.

Розроблені методичні рекомендації навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи», які містять опис завдань до практичних занять і самостійної роботи магістрантів. Також до кожної теми укладено список літератури, включаючи Інтернет-джерела [5].

У процесі викладання навчальної дисципліни значна увага приділяється підготовці і проведенню лекцій. Лекційні заняття

орієнтують магістрантів в основних проблемах навчальної дисципліни, дають змогу проаналізувати сучасні наукові досягнення. «Лекція повинна давати систематизовані основи наукових знань з дисципліни, розкривати стан і перспективи розвитку відповідної галузі науки і техніки, концентрувати увагу тих, хто навчається, на найбільш складних, вузлових питаннях, стимулювати їх активну пізнавальну діяльність і сприяти формуванню творчого мислення» [1, с. 9]. Також мета лекцій полягає у формуванні вмінь аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати отримані знання, а також – у вихованні особистісних якостей магістрантів.

При проведенні лекцій із психології гуманістичної спрямованості викладача вищої школи враховуються вікові та індивідуальні особливості магістрантів, закономірності їх пізнавальних та емоційно-вольових процесів. Використовуються як традиційні, так і нетрадиційні лекції, під час яких активізується пізнавальна діяльність магістрантів за допомогою проблемних питань, обговорень, мікродискусій тощо.

У процесі викладання навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» використовуються візуальні лекції із застосуванням відео-фрагментів і слайдів. Так, під час лекції на тему «Сутність та історія гуманізму як основоположного принципу буття людини» знайшли відображення матеріали публічних відеолекцій «Що таке гуманізм?» (автор – філософ і педагог С.Б. Чернишов), «Гуманізм, соціальна інтеграція і розвиток особистості» (автор – академік НАН України Е.М. Лібанова), «Світський гуманізм» (автор – доктор філософських наук, професор В.О. Кувакін), відеоуроку «Великі гуманісти Європи».

Проблемні ситуації, які створюються на лекціях, спонукають магістрантів засвоїти нові знання, способи чи умови виконання завдань. Створення проблемних ситуацій на лекціях пов'язується з їхніми інтересами і минулим досвідом. Наприклад, розглядаючи питання «Гуманістична спрямованість особистості викладача, її складові та умови формування» (тема лекції «Теоретичні підходи до вивчення гуманістичної спрямованості викладача»), проблемна ситуація створюється поетапно. До практичного заняття магістранти добирають визначення поняття «гуманістична спрямованість особистості», потім на занятті їх аналізують. На наступному етапі студентам ставиться таке питання: «Чи можна однозначно визначити поняття «гуманістична спрямованість особистості?» Під час діалогічної взаємодії з магістрантами окреслюються такі підходи до його розуміння, як: вибіркового ставлення до дійсності (Б.Г. Ананьєв,

О.Ф. Бондаренко); якісної характеристики професійно-педагогічної спрямованості (Н.О. Бочаріна); ціннісно-мотиваційної властивості особистості (Г.О. Балл, І.Д. Бех та інші); динамічного психічного утворення, що характеризується домінуючими мотивами, які визначають стійке, активно-дійове, позитивне ставлення особистості до дійсності, оточуючих людей, самого себе (С.В. Яремчук); динамічного особистісного утворення, в змісті якого домінують пізнавальні, альтруїстичні, емпатійні мотиви, готовність до співробітництва, збалансована система екзистенціально-гуманістичних ціннісних орієнтацій та високий рівень здатності до самопізнання (Н.В. Чепелева, Т.Д. Данилова); складного структурно-особистісного утворення, яке відображає схильність особистості до активної діяльності на основі домінуючих суспільних інтересів, вищих соціальних і загальнолюдських потреб та передбачає позитивну життєву установку (О.М. Лисенко) та інші.

Також при вивченні тем із практичною спрямованістю використовуються лекції-консультації. Наприклад, при викладанні питання «Методи гармонізації внутрішнього світу педагога» (тема лекції «Психологічне благополуччя як чинник гуманістичної спрямованості викладача») увага магістрантів акцентується на особливостях використання психотехнічних ігор і вправ (ігор-релаксацій; адаптаційний ігор; ігор-формул; ігор-вивільнень; ігор-комунікацій), методів самоактуалізації педагога та методів активізації особистісних регуляторів професійної діяльності педагога. Потім магістранти ставлять викладачеві питання, відповідям на які приділяється значна частина часу лекції. Згодом проводиться невелика дискусія, вільний обмін думками, що закінчується підсумковим словом лектора.

Важливим видом лекції, що передбачає максимальне залучення магістрантів до діалогу з викладачем, є лекція-бесіда. Засобами активізації, що використовуються під час неї, – питання до аудиторії, організація дискусії з переходом у диспут, коли створюються умови для виникнення різновекторних суджень. Така бесіда дозволяє розширити коло думок, а також активізувати знання магістрантів.

Лекція-діалог як вид лекції-бесіди використовується при викладанні теми «Професійне здоров'я гуманістично спрямованої особистості викладача». Під час неї активна участь магістрантів забезпечується завдяки таким прийомам: «питання до аудиторії» та «залучення до колективного дослідження». Так, на початку і протягом лекції магістрантам ставляться питання не з метою перевірки знань, а для з'ясування думок, рівня обізнаності стосовно обговорюваної

проблеми, чи ступеня готовності до сприймання матеріалу (наприклад, «Чи впливає професійне здоров'я викладачів на якість підготовки студентів у виші?», «Які, на вашу думку дії, що спрямовані на попередження моббінга у педагогічному колективі кафедри, факультету?», «За яким ознаками можна виявити емоційне вигорання викладача», «Чому необхідно підтримувати професійного здоров'я викладачів?» тощо). Із урахуванням відповідей на питання будуються подальші розмірковування. Магістранти формулюють висновки, які мав би повідомити викладач.

Залучення магістрантів до колективного дослідження відбувається шляхом пропонування їм завдання з метою визначення зовнішніх, організаційних та внутрішньособистісних факторів, які детермінують професійне здоров'я викладача. Уточнюючи й доповнюючи пропозиції магістрантів, фактори систематизуються. Згодом магістранти намагаються назвати причини ризиків здоров'я педагога (емоційного вигорання, професійних деформацій, педагогічної кризи, кризи компетентності).

Лекція з запропонованими помилками (лекція-провокація) дозволяє активізувати пізнавальну діяльність магістрантів, так і підвищити контролюючу функцію занять. Так, на початку лекції на тему «Ціннісні орієнтації в структурі гуманістичної спрямованості викладача» магістрантам повідомляється про наявність помилок (логічних, світоглядних, у визначеннях понять та ін.) у матеріалі, який буде викладатися, причому кількість помилок не вказується. Помилки записуються на частині дошки, яка закрита. Протягом лекції магістранти мають виявити помилки і за 15 хвилин до закінчення лекції їх повідомити, обґрунтувавши відповідь. Потім записані на дошці і названі магістрантами помилки зв'язуються.

Із метою активізації пізнавальної діяльності магістрантів під час лекцій наводяться епізоди з біографій, наукової діяльності вчених, а також їхні захоплення. Так, формуючи знання магістрантів про професійне здоров'я викладача, наводяться факти наукової діяльності професора психології В.О. Ананьєва, мрією якого було створення метадисципліни, що могла б поєднати знання, накопичені в науках про людину в інтересах практики. На його думку, сучасний рівень розвитку науки вимагає інтегрованих, міждисциплінарних дослідницьких програм. Він сформулював універсальну профілактичну модель «Квітка потенціалів», що об'єднала сім основних потенціалів («пелюсток»). Вони втілюють різні аспекти цілісного здоров'я людини: інтелектуальний, особистісний, емоційний, фізичний, соціальний, креативний і духовний. Ці аспекти здоров'я є

зонами, в яких виявляє себе компетентність людини щодо обставин власного життя. Гармонійне розкриття всіх компетенцій є основою для опису «холістичного здоров'я» людини. Розкриття окремих компетенцій (потенціалів особистості) буде характеризуватися як «фрагментарне здоров'я» (гіпертрофованій розвиток одних і гіпотрофованій – інших).

Аналізуючи підходи до вивчення гуманізму і гуманності особистості, магістранти знайомляться з віршем українського поета Олекси Терена «Людяність», який можна вважати своєрідним «гімном» гуманізму:

*«Виховуйте людяність, люди, у собі
 Бо це, в першу чергу, потрібно ТОБІ!
 Тобі, – «Ното sapiens», «чоловік розумний».
 І будь ти при цьому тихий і безшумний,
 Будь не галасливий і не показний,
 І, як втому з тіла, гордість з себе зми.
 Твори добро людям, та тим не гордуй.
 Може і воздасться? але не шкодує.
 З добра, - добро родить, полетить у світ.
 І уже байдуже хто дав крилам літ!» [7].*

З'ясовуючи сутність сучасного гуманізму, магістранти висловлюються стосовно розуміння цього феномена професором філософії О.В. Лармінім у заключних строфах поеми «Житіє святої Лідії»:

*«Гуманізм – это просто любить людей,
 все несчастья и горести с ними деля.
 Это – в тесной юдоли мирской
 овладеет не «свободой от», а «свободой для».
 ...Гуманізм не создашь, ненавидя врагов,
 не взлелеешь из нимбов святых и богов,
 не взрастешь в ржавой проволоке концлагерей.
 Гуманізм – это просто любить людей...» [2].*

Ознайомлюючи магістрантів з підходами до вивчення толерантності викладача, їх увага акцентується як на результатах дослідження професора кафедри психології ПНПУ імені В.Г. Короленка Моргуна В.Ф., так і на його захопленні – написанні віршів. В одному з них – «Парадокси толерантності-інтолерантності» – він закликає:

*«...Маймо терпіння, і за це воздасться,
до того, чого нам вартує всім терпіти!
Й не виявляймо жодну толерантність
Тому, що заважає на цьому світі жити!» [4, с. 153].*

Важливою складовою вивчення навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» є практичні заняття. Вони сполучають теорію і практику, проілюструвати окремі питання лекцій, а також є частково самостійною роботою з навчальною літературою. Під час практичного заняття відбувається обговорення основних питань теми.

Також у процесі проведення практичних занять використовуються завдання, що передбачають коментування студентами афоризмів із точки зору істинності, помилковості чи дискусійності. Афоризми являють собою закінчену думку, яка виражена у максимально короткій формі. Так, з метою обговорення на практичних заняттях використовуються наступні афоризми: «Володіти собою настільки, щоб поважати інших, як самого себе, і чинити з ними так, як ми бажаємо, щоб з нами поводитися, – ось що можна назвати людяністю» (Конфуцій); «Тепер, коли ми навчилися літати по повітрю, як птахи, плавати під водою, як риби, нам не вистачає тільки одного: навчитися жити на землі, як люди» (Б. Шоу); «Людяність – це осмислене почуття; тільки виховання його розвиває і зміцнює» (К. Гельвецій); «Альтруїзм – вища стадія гуманізму» (К.О. Кушнер); «Якщо егоїстичне благополуччя – єдина мета життя, життя швидко стає безцільним» (Р. Роллан); «До людини треба підходити з оптимістичною гіпотезою, нехай навіть із деяким ризиком помилитися» (А.С. Макаренко); «Толерантність – це не смерть відмінностей, це підтримка і розуміння відмінностей» (О.Г. Асмолов); «Є два види співчуття. Одне – малодушне і сентиментальне, воно, по суті, не що інше, як нетерпіння серця, що поспішає скоріше позбутися обтяжливого відчуття при вигляді чужого нещастя; це не співчуття, а лише інстинктивне бажання захистити свій спокій від страждань ближнього. Але є й інше співчуття – справжнє, яке вимагає дій, а не сентиментів, воно знає, чого хоче, і сповнене рішучості, страждаючи і співчуваючи, зробити все, що в людських силах і навіть понад їх» (С. Цвейг); «Особистість починається з любові» (С.Д. Максименко); «Щоб змінити людей, їх треба любити. Вплив на них пропорційний любові до них» (І.Г. Песталоцці); «Великі люди розвивають у собі любов, і лише дрібна душа плекає дух ненависті» (Б.Т. Вашингтон) та інші.

Важливим методом навчання у вищій школі, що активізує пізнавальну діяльність магістрантів, є дискусія. На практичному

занятті, присвяченому психологічним особливостям толерантності викладача, використовується прийом дискусії з розподіленими ролями. До проведення заняття визначається дві підгрупи студентів, які готуються до викладення спірних думок з приводу системи правил толерантності на основі багатовимірної структури особистості (за Б. Шефером, у модифікації В.Ф. Моргуна). Усі магістранти мають висловлюватись одноразово. Таким чином, у них формується вміння дискутувати та узагальнювати факти.

Із метою ефективного засвоєння навчального матеріалу у процесі викладання дисципліни використовується аналіз конкретних ситуацій, метод круглого столу та інші.

Під час практичних занять магістранти знайомляться з такими методиками: «Професійний ідеал» (за Л.Д. Шагдуровою), діагностики соціально-психологічних установок особистості в мотиваційно-потребової сфері (за О.Ф. Потьомкіною), діагностики типу спрямованості особистості практичного психолога (за Т.М. Даниловою), «Ставлення до здоров'я» (за Р.А. Березовською), «Локалізація стресу у педагогічних працівників» (за В.А. Семиченко), «Шкали психологічного благополуччя» (за К. Ріфф, адаптація Т.Д. Шевеленкової і П.П. Фесенка), «Тест на оптимізм» (за Л.М. Рудіною, адаптована версія опитувальника «ATTRIBUTIONAL STYLE QUESTIONNAIRE» М.Е. Селігмана), «Особиста біографія» (за О.І. Мотковим), «Інструментальні цінності особистості» (ЩО; за Є.М. Бухваловою, Л.В. Карпушиною), діагностики професійної педагогічної толерантності (за Ю.О. Макаровим), «Здатність педагога до емпатії» (за І.М. Юсуповим), «Креативність» (за Н.Ф. Вишняковою).

На практичних заняттях магістранти виконують вправи, які сприяють розвитку толерантності, емпатії, оптимізму. Також ознайомлюються з психоактивними аудіопрограмами «Храм тиші» та «Цілитель», розробленими В.О. Анянєвим, що дозволяють активізувати оздоровчі резерви організму і психіки людини, зняти м'язове і психічне напруження.

Основними функціями самостійної роботи магістрантів із навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» є як розширення і поглиблення знань з окремих тем, так і використання теоретичних знань для вирішення прикладних задач, самопізнання і саморозвитку тощо. Самостійна робота магістрантів включає завдання, що передбачають складання детального структурованого плану розділу; пошук відповіді на поставлені питання; відповіді на питання розділу, які спрямовані на

виявлення розуміння основних понять, вміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати; складання короткого конспекту та резюме прочитаного тексту.

Індивідуальні науково-дослідні завдання студентів полягають у складанні презентації до однієї з тем навчальної дисципліни. Зміст презентації має розкривати тему; відображати в змісті різні підходи; відрізнятися інформативністю і глибиною; послідовністю і логічністю в побудові; науковістю матеріалу; оригінальністю ідеї в побудові матеріалу презентації; оптимальністю використання анімації, фото- і відеоматеріалів; використанням звукового оформлення; культурою й естетикою оформлення роботи.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Таким чином, поєднання теоретичного і практичного компонентів у змісті та розроблене методичне забезпечення навчальної дисципліни «Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи» сприяє підвищенню професійної компетентності магістра психології. Вивчення наукових джерел і виконання завдань дозволяє магістрантам докладніше ознайомитися з основними тенденціями у вивченні проблеми гуманістичної спрямованості викладача вищої школи, сформулювати власне бачення щодо її виявлення й оптимізації, а також спонукає до творчого пошуку й особистісно-професійного самовдосконалення як викладача. Подальше дослідження слід спрямувати на вдосконалення операційно-діяльнісного компонента професійної підготовки магістрів психології у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Список використаних джерел

1. Лекция о лекции : [учеб. пособие] / Кольчев Н. М., Семченко В. В., Левкин Г. Г., Сосновская Е. В. – 2-е изд., испр. и доп. – Омск : Омская областная типография, 2014. – 80 с.

2. Лармин О. В. «Гуманизм – это просто любить людей...» [Электронный ресурс] / О. В. Лармин // Здравый смысл. Журнал скептиков, оптимистов и гуманистов. – 2005. – №1. – С. 53. – Режим доступа до журн. : <http://razumgu.ru/humanism/journal/34/larmin.htm>

3. Люлька В. С. Розвиток сучасних концепцій професійної підготовки магістрів / В. С. Люлька // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2015. – № 130. – С. 52–54.

4. Моргун В. Ф. Психологія багатовимірної толерантності особистості та її межі / В. Ф. Моргун // Психологія і особистість. – 2015. – № 1 (7). – С. 143 – 161.

5. Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи магістрантів спеціальності 8.03010201 Психологія / [укладач А. С. Харченко]. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – 81 с.

6. Психологія гуманістичної спрямованості викладача вищої школи: Програма вибіркової навчальної дисципліни для магістрантів спеціальності 8.03010201 – Психологія / [укладач А. С. Харченко]. – Полтава, 2015. – 14 с.

7. Терен О. Людяність [Електронний ресурс] / О. Терен. – Режим доступу: <http://www.poetryclub.com.ua/getroem.php?id=292377>

8. Цикалюк М. В. Основные теоретические подходы к анализу понятия «гуманизм» в истории науки / М. В. Цикалюк // Ученые записки Забайкальского государственного университета. Серия: Философия, социология, культурология, социальная работа. – 2010. – Вып. № 4. – С. 190 – 196.

А.С. Харченко

УЧЕБНАЯ ДИСЦИПЛИНА «ПСИХОЛОГИЯ ГУМАНИСТИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ»: СОДЕРЖАНИЕ И МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ

Статья посвящена вопросам содержания и методического обеспечения учебной дисциплины «Психология гуманистической направленности преподавателя высшей школы» для магистрантов специальности 8.03010201 – Психология. Определены цель преподавания и основные задачи изучения этой дисциплины. Указано на то, что изучение научных источников и выполнения задач позволяет магистрантам подробнее ознакомиться с основными тенденциями в изучении проблемы гуманистической направленности преподавателя высшей школы, способствует формированию собственного видения ее выявления и оптимизации, а также побуждает к творческому поиску и личностно-профессионального самосовершенствования как преподавателя.

Ключевые слова: *гуманистическая направленность преподавателя, магистр, содержание учебной дисциплины, методическое обеспечение, метод обучения.*

A. Kharchenko

EDUCATIONAL DISCIPLINE «PSYCHOLOGY OF HUMANISTIC ORIENTATION OF HIGHER SCHOOL LECTURER»: CONTENT AND METHODOICAL MAINTENANCE

The article is devoted to the issues of content and methodical maintenance of educational discipline «Psychology of humanistic orientation of higher school lecturer» for Master's Degree students of specialty 8.03010201 – Psychology. It is substantiated that the modern stage of society development is characterized by strengthening the attention of various scientists, social and political leaders to the ideas of humanism. This interest is caused by the increasing of negative tendencies in the social sphere, which include the declining of morality, reducing of the cultural level, human rights limitation, increasing of aggression, indifference, social injustice and so on. All these processes are the evidences of the crisis of humanism. Thus the understanding of necessity of respect and kindness to human beings, the need of increasing the psychological culture of society are actualized, as well as the

updating the content of professional education, particularly in the field of psychology.

The aim of educational discipline «Psychology of humanistic orientation of higher school lecturer» is the forming of readiness of future lecturers of psychological disciplines to identify the humanistic orientation in the system of higher education and continuous professional growth.

The main tasks of the discipline «Psychology of humanistic orientation of higher school lecturer» is broadening and deepening the knowledge of the problem of humanistic orientation of personality, particularly the higher school lecturer; developing the necessary skills of professional self-upbringing during the studying in higher pedagogical educational institution; stimulation of personal and professional self-improvement; students' creation of individual strategies of humanistic orientation during the studying.

Program of the discipline consists of two sections (content modules): 1. Humanistic orientation of higher school lecturer as a psychological and pedagogical problem (topics: «The essence and history of humanism as the fundamental principle of human existence», «Psychological approaches to the problem of lecturer's humanistic orientation», «Professional health of humanistic aimed personality of lecturer», «Psychological well-being as a factor of lecturer's humanistic orientation»); 2. Components of the humanistic orientation of lecturer of higher school (topics: «Valuable orientations in the structure of lecturer's humanistic orientation», «Lecturer's tolerance», «Lecturer's empathy», «The creative component of lecturer's humanistic orientation»).

Methodical guidelines that describe the list of tasks for practical classes and independent work of Master's Degree students are designed. Tasks and learning of scientific sources will let the Master's Degree students to learn more about the main tendencies in the studying of problem of humanistic orientation of higher school lecturer, will help to form their own vision for its detection and optimization, and also will encourage creativity and continuous personal and professional self-improvement as a lecturer.

Keywords: lecturer's humanistic orientation, Master of science, content of the educational discipline, methodical maintenance, method of teaching.

Надійшла до редакції 5.05.2016 р.